

III. PRZEGLĄD PRAWODAWSTWA

PRAWO ADMINISTRACYJNE

(od 1 stycznia do 31 grudnia 1936)

Ustawodawstwo r. 1936 przedstawia się w dziedzinie administracji dość skromnie. Znaczną część ustaw z tego okresu stanowią teksty jednolite, sporządzone na podstawie nowel lat ubiegłych, należące więc treściowo do dawniejszych okresów. Tylko niektóre dziedziny (jak organizacja Obrony Państwa, autonomia wyznań, niektóre działy prawa przemysłowego) mają do zanotowania kilka ważnych pozycji. Mimo to ustawodawstwo tego okresu przedstawia się bardzo interesująco ze względu na to, że rok 1936 jest pierwszym rokiem w którym mógł się zaznaczyć wpływ nowej Konstytucji. W drugim półroczu roku 1935 było na to za wcześnie.

Wejście w życie nowej Konstytucji uwydatniło się przede wszystkim w zróżnicowanej formie aktów ustawodawczych. W szczególności pojawił się szereg dekretów „organizacyjnych” Prez. Rzplitej. Wobec tego, że zakres tych dekretów nie jest w Konstytucji jasno sprecyzowany, dekrety te mają w r. 1936 do pewnego stopnia znaczenie „precedensów”, dając nam wskazówki co do tego, jak ustawodawca zakres takich dekretów pojmuje i w jakim kierunku pójdzie ich rozwój. Wskazówki takie można wysnuć przede wszystkim z faktu unormowania jakiejś dziedziny dekretem delegowanym względnie organizacyjnym. Tak np. sprawy uposażenia funkcjonariuszów państwowych zostały znowelizowane dekretem delegowanym — ustawodawca nie uważa widocznie tej materii za sprawę organizacji w rozumieniu art. 74 Konstytucji.

Wpływ nowej Konst. zaznaczył się w niektórych tekstach jednolitych w terminologii. Tak np. termin: admin. Państwowa został zastąpiony w tekście rozp. Pr. Rp. o organiz. władz a. o. przez wyraz: administracja rządowa; ten termin bowiem odpowiada admin. państwowej z dawnego ustawodawstwa.

Instytucja współdziałania czynnika obywatelskiego z administracją państw, oparła się z reguły o zasadę nominacji. Konstytucja marcowa kładła nacisk na obieralność organów tego typu; przebijają się tu niewątpliwie wpływy skreślenia art. 66 Konstytucji marcowej.

W ogólności jednak należy zaznaczyć, że ustawodawstwo 1936 roku opiera się w dalszym ciągu na zasadach organizacyjnych Konstytucji marcowej. Konstytucja nowa zasad tych nie zachowała, ale

też ich nie wykluczyła; materiały ustawodawcze wskazują na to, iż uważano, że zasady te jako uznane i „wżyte” nie potrzebują już ochrony konstytucyjnej. Tak np. ustawodawca 1936 kontynuuje dalej przeprowadzanie zasady dekoncentracji, które rozpoczęło rozp. Pr. Rp. z 1934 r. Posiada też Konstytucja marcowa niewątpliwie duży wpływ na interpretację niektórych artykułów nowej Konstytucji; przyjęcie przez art. 295 prawa karno-skarbowego dwoistości drogi prawnej (odwołanie admin. albo przekazanie sprawy sądowi) tłumaczę sobie sugestiami art. 72 dawnej Konstytucji, skoro art. 68 ust. 6 nowej Konstytucji możliwości takiej konstrukcji nie przewiduje.

Zjawiskiem charakterystycznym dla ustawodawstwa 1936 roku (jak i w ogóle lat ostatnich) są teksty jednolite. Spotykamy w nich jako podstawę obok przepisów ustaw nowelizujących i samej Konstytucji niekiedy również rozporządzenia administracyjne. Przeciętne te nie zawsze są wyliczone szczegółowo. Mamy również teksty jednolite samych rozporządzeń admin. (np. rozp. Rady Ministrów). Jako zjawisko kodyfikacyjne *sui generis* nasuwają one szereg uwag i stanowią interesujący temat wymagający szczególnego opracowania.

Ustrój władz rządowych.

W zakresie organizacji władz administracji ogólnej nie mamy w tym roku żadnych zmian; obwieszczenie Min. Spraw Wewn. z 25 sierpnia 1936 (Dz. U. Nr 80, poz. 555) przynosi natomiast tekst jednolity rozp. Prez. Rp. o organizacji i zakresie działania władz adm. ogólnej. Obok szeregu nowel (z lat 1928—1934) uwzględniono tu jako normę nowelizującą dawny tekst, również nową Konstytucję.

Organizacja Policji Państwowej uległa pewnym zmianom. Należy tu zanotować przede wszystkim dekret Prez. Rzplitej z 17 kwietnia 1936 (Dz. U. Nr 28, poz. 226) nowelizujący rozp. Prez. Rzplitej z r. 1928 o Policji Państw. Upoważnia on Ministra Spraw Wewn. do wprowadzenia dla wszystkich lub niektórych kandydatów na szeregowych Policji Państw., służby przygotowawczej w Policji, w charakterze pracowników kontraktowych. Bliższe warunki tej służby określa rozp. wykonawcze Min. Spraw Wewn. z 16 maja 1936 (Dz. U. Nr 52, poz. 376).

Rozp. Min. Spraw Wewn. z 25 lutego 1936 (Dz. U. Nr 19, poz. 158) określa zasady organizacji Policji Państw. w powiatach miejskich tworząc z nich osobne obwody powiatowe, pod zwierzchnictwem komendantów Policji Państw. miast. Organizację Policji Państwowej miasta stołecznego Warszawy określa odrębnie rozp. Min. Spraw Wewn. z 28 sierpnia 1936 (Dz. U. Nr 69, poz. 499). Poza tym

zmieniono niektóre przepisy o umundurowaniu i uzbrojeniu Policji Państw, (rozp. Min. Spraw Wewn. z 22 kwietnia 1936, Dz. U. Nr 35, poz. 276 i z 15 czerwca, Dz. U. Nr 51, poz. 364 — oraz rozp. z 14 grudnia, Dz. U., Nr 94, poz. 661 w sprawie oznak stopni służbowych oraz oznak pełnienia służby Województwa Śląskiego),

Należy wreszcie zaznaczyć w dziedzinie administracji rolniczej ogłoszenie (na podstawie nowel 1933—1935) jednolitego tekstu ustawy o urzędach rozjemczych do spraw majątkowych posiadaczy gospodarstw wiejskich (Obw. Min, R. i R. R. z 18 grudnia 1935, Dz. U. Nr 5, poz. 60).

Ustrój Samorządu terytorialnego.

Mamy tu przede wszystkim dalszy ciąg rozporządzeń Min-Spraw Wewn. wykonawczych do ustawy samorządowej z 1933 r. Są to: rozp. z 28 maja o zmianie regulaminu wyborczego do rad miejskich (Dz. U. Nr 45, poz. 331), rozp. z 19 czerwca o zmianie rozporządzenia w sprawie kwalifikacji sekretarzy gminnych (Dz. U. Nr 48, poz. 348), rozp. z 8 października w sprawie regulaminu wyborów sołtysa i podsołtysa (Dz. U. Nr 81, poz. 558) oraz rozp. z 20 października w sprawie zawieszenia mocy obowiązującej warunku władania językiem polskim, jako warunku wybieralności do organów ustrojowych związków samorządowych (Dz. U. Nr 81, poz. 559).

Dla b. zaboru niemieckiego ważnym jest uchylenie ustawy z 18 marca 1850 (Zb. U. P. str. 199), która normowała obowiązek gmin do odszkodowania straty powstałej przy zbiegowiskach publicznych.

Ustawa z 30 marca 1936 wreszcie (Dz. U. Nr 23, poz. 188) przedłuża okres urzędowania tymczasowych organów ustrojowych gminy m. st. Warszawy do 1 października 1937.

Prawo karno-administracyjne.

Rozp. Min. Spraw Wewn. i Sprawiedliwości z 26 marca

1936 (Dz. U. Nr 23, poz. 192) wprowadza na całym obszarze Państwa przyspieszone postępowanie karno-administracyjne w sprawach o niektóre wykroczenia (a mianowicie o wykroczenia z art. 28 i 40 prawa o wykroczeniach, z art. 48 i 49 prawa o broni). Czas mocy obowiązującej tego rozp. przedłużono (Dz. U. Nr 94, poz. 662) do dnia 31 marca 1937 r.

Kodeks wojskowego postępowania karnego (dekret P. Rp. z 29 września 1936, Dz. U. Nr 76, poz. 537) zawiera w art. 444-454 postanowienia dotyczące postępowania karno-administracyjnego w stosunku do osób podlegających sądownictwu wojskowemu. W tym wypadku osoba, której wymierzono karę może zażądać przekazania sprawy właściwemu sądowi wojskowemu.

*Sprawy osobowe funkcjonariuszów państwowych i zawodowych
wojskowych.*

Należy tu przede wszystkim wymienić dwa dekrety Prezyd. Rzplitej z 26 czerwca 1936 (Dz. U. Nr 55, poz. 399 i 400): jeden wprowadza zmiany w rozp. Prez. Rzplitej z r. 1932 o służbie wojskowej podoficerów i szeregowców, drugi w rozp. Pr. Rp. z r. 1928 o służbie wojsk, podoficerów i szeregowców marynarki wojennej — oraz dekret Prez. Rzplitej z 13 IX 1936 (Dz. U. Nr 70, poz. 500). Dekret ten zakazuje b. urzędnikom (wzgl. żołnierzom) którzy sprawowali kontrolę lub -nadzór nad przedsiębiorstwem lub instytucją finansową, obejmowania płatnych stanowisk w tych instytucjach, jeszcze przez przeciąg 3 lat od dnia rozwiązania stosunku służbowego.

Następnie należy wymienić wspomniany już dekret Prezyd. Rzplitej z 29 września 1936 (Dz. U. Nr 75, poz. 531), który nowelizuje art. 18 rozp. Prez. Rzplitej o uposażeniu funkcjonariuszów państwowych.

Sprawami zaszeregowania i uposażenia zajmuje się szereg rozporządzeń ministerialnych. I tak najpierw rozp. Rady Ministrów z 25 lipca 1936 (Dz. U. Nr 65, poz. 472) uchyla pięć rozporządzeń Rady Min. o zaliczeniu poszczególnych grup funkcjonariuszów państwowych o specjalnych kwalifikacjach do kategorii funkcjonariuszów niższych; natomiast pięć nowych rozporządzeń poszczególnych ministrów resortowych, umieszczonych w tym samym numerze Dziennika Ustaw, normuje te sprawy na nowo, odrębnie dla swoich resortów (Min. W. R. i O. P., Min. Op. Społ., Min. Komunik., Min. Spr. Wojsk, i Min. Sprawiedliwości). Mamy tu zatem do czynienia również z pewną decentralizacją — w związku z obecnym brzmieniem art. 92 ustawy o państwowej służbie cywilnej.

Zmiany w rozp. Rady Min. z r. 1933 o zasadach zaszeregowania oficerów i szeregowych Policji Państw, i Straży Granicznej do grup uposażenia oraz o dodatkach lokalnych i służbowych wprowadzają dwa rozp. Rady Min. (z 17 września, Dz. U. Nr 72, poz. 519 i z 5 maja, Dz. U. Nr 38, poz. 287).

Sprawą potrąceń z uposażenia i emerytury wojskowych zajmują się dwa rozp. Min. Spraw Wojsk, z 6 kwietnia 1936 (Dz. U. Nr 38, poz. 288 i 289). Pierwsze z nich jest ogólnym rozp. wykonawczym do ustawy z 1925 r. o potrąceniach z uposażenia i zaopatrzenia emerytalnego osób wojskowych oraz funkcjonariuszów państwowych w administracji wojskowej, które wchodzi w miejsce dawniejszego ogólnego rozp. wykonawczego z r. 1928. Drugie z nich stanowi obszerną nowelizację drugiego rozp. wykonawczego z r. 1928

dotyczącego trybu postępowania i toku instancyj władz wojskowych w sprawach pow. potrąceń.

Następnie mamy dwa rozp. Rady Min. z 7 lutego (Dz. U. Nr 17, poz. 150 i 151) normujące w wykonywaniu art. 14 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszów państwowych i zawodowych wojskowych (Dz. U. z r. 1934, Nr 20, poz. 160), sprawę komisji lekarskich wzgl. wojskowo-lekarskich. Rozp. te określają zakres kompetencji tych komisyj, ich organizację i skład, postępowanie i nadzór.

Szereg zmian w przepisach o należnościach w razie pełnienia czynności służbowych poza zwykłym miejscem służbowym oraz w razie przeniesienia na inne miejsce służbowe (rozp. Rady Min. z 1934) wprowadza rozp. Rady Min. z 2 lipca 1936 (Dz. U. Nr 54, poz. 393). Przepisy te w brzmieniu ustalonym przez powyż. rozp. wprowadza w odniesieniu do funkcjonariuszów Kontroli Państwowej (z odpowiednimi modyfikacjami) rozp. Prezesa Najw. Izby Kontroli z 27 lipca 1936 (Dz. U. Nr 60, poz. 444). Rozp. Rady Min. z 25 lipca 1936 (Dz. U. Nr 58, poz. 429) reguluje sprawę należności za mieszkania służbowe i reprezentacyjne, zajmowane za granicą przez funkcjonariuszy M. S. Z.

Do nauczycieli odnoszą się następujące rozporządzenia Min. W. R. i O. P.: z 11 września (Dz. U. Nr 77, poz. 542) w sprawie wykonania ustawy z 1 lipca 1926 o stosunkach służbowych nauczycieli, z 7 września (Dz. U. Nr 81, poz. 556) o zmianie rozp. z 9 października 1924 w sprawie egzaminu państw. na nauczyciela szkół średnich, z 21 stycznia (Dz. U. Nr 9, poz. 89) o dodatkach w naturze dla nauczycieli państw, ludowych szkół rolniczych.

Do funkcjonariuszy przedsiębiorstw państwowych: rozp. Rady Min. z 26 sierpnia 1936 (Dz. U. Nr 68, poz. 492) w sprawie uzupełnienia rozp. Rady Min. z 20 stycznia 1934 o uposażeniu funkcjonariuszów administracji lasów państw., ważne rozp. Rady Min. z 2 lipca 1936 (Dz. U. Nr 57, poz. 417) o komisjach dyscyplinarnych i postępowaniu dyscyplinarnym przeciwko pracownikom państw, przedsiębiorstwa „Polska Poczta, Telegraf i Telefon”, normujące wyczerpująco tę dziedzinę na zasadach ogólnych podobnych do tych, które obowiązują w stosunku do urzędników państw., rozp. Min. Skarbu z 28 marca 1936 (Dz. U. Nr 24, poz. 195) w sprawie zmiany rozp. o stosunku służbowym, uposażeniu i zaopatrzeniu emerytalnym pracowników „Pol. Monopolu Tyt.", „Państw. Monopolu Spiryt.” i „Pol. Monopolu Solnego” z r. 1935, oraz rozp. Min. Skarbu z 31 lipca 1936 (Dz. U. Nr 63, poz. 459) zmieniaj. rozp. z 3 kwietnia 1935 o stosunkach służbowych, uposażeniu i zaopatrzeniu emerytalnym pracowników „Pol. Monopolu Tytoniowego”, „Państw. Monopolu Spirytusowego” i „Pol. Monopolu Solnego”,

rozszerzając je przede wszystkim na pracowników nowowprowadzonego (ust. z 9 lipca 1936 Dz. U. Nr 55, poz. 398) Monopolu Loteryjnego.

W odniesieniu do pracowników P. Kolei Państw, ustawa z 9 kwietnia 1936 (Dz. U. Nr 28, poz. 223) likwiduje Tymcz. Kasę Przewoźności Pracowników Kolei Państw, w b. zab. ros. przenosząc jej majątek na własność przedsiębiorstwa „Pol. Koleje Państw.” Natomiast okólnik Min. Kom. z 22 lutego 1936 (Dz. U. Nr 20, poz. 169) ogłasza jednolity tekst rozp. Rady Min. z 28 stycznia 1934 o zaopatrzeniu emerytalnym i odszkodowaniu za nieszczęśliwe wypadki pracowników przedsiębiorstwa „Pol. Koleje Państw.”

Wreszcie — choć to nie należy do naszego działu — zaznaczamy wydanie dekretu P. R. z 29 września 1936 (Dz. U. Nr 74, poz. 526) o ograniczeniu praw emerytalnych notariuszów i pisarzy hipotecznych.

Obrona Państwa

W dziedzinie tej rok 1936 przyniósł szereg ważnych przepisów. 1 tak: dekret P. R. z 9 maja 1936 (Dz. U. Nr 38, poz. 286) osprawowaniu zwierzchnictwa nad Siłami Zbrojnymi i organizacji naczelnych władz wojskowych w czasie pokoju, wydany jako ustawa ramowa na podst. i w wykonaniu art. 63 ust. 1 Konstytucji, określa kompetencję wydawania dekretów i zarządzeń Prezydenta Rzplitej w zakresie zwierzchnictwa nad Siłami Zbrojnymi, sposób ich kontrasygnowania, rozgranicza wzajemnie kompetencje Generalnego Inspektora Sił Zbrojnych i Ministra Spraw Wojskowych oraz ustanawia Komitet Obrony Rzeczypospolitej; dekret P. R. z 4 lipca 1936 (Dz. U. Nr 52, poz. 368) o ustanowieniu Inspektora Obrony Powietrznej Państwa, wprowadza na podst. art. 63 ust. 1 Konstytucji i wyżej wymienionego dekretu urząd Inspektora Obrony Powietrznej Państwa, który ma z ramienia Generalnego Inspektora Sił Zbrojnych wykonywać kierownictwo i zwierzchni nadzór nad organizacją i przygotowaniem obrony przeciwlotniczej i przeciwgazowej Państwa, oraz określa jego stosunek do poszczególnych Ministrów podporządkowując ich wytycznym Inspektora, który ma tu działać w ścisłym porozumieniu z Min. Spraw Wojsk.

Dekret P. R. z 9 kwietnia 1936 (Dz. U. Nr 28, poz. 225) o Funduszu Obrony Narodowej, wprowadza ten fundusz „dla zasilenia środków, przeznaczonych na cele obrony Państwa”, przewidując jego źródła oraz upoważniając ministra Spraw Wojsk, do ustalenia planu zarówno jego używania jak i (w por. z min. Skarbu) sposobu administrowania nim. — Rozp. wykonawcze Min. Spraw Wojsk, nosi datę 9 lipca (Dz. U. Nr 53, poz. 390).

Dekret P. R. z 9 grudnia 1936 (Dz. Nr 86, poz. 601) nowelizuje ustawę o powszechnym obowiązku wojskowym z 23 maja 1924, wprowadzając (w nowym rozdziale XV A): „zastępczy powszechny obowiązek wojskowy”. Polega on na obowiązku bezpłatnego wykonywania przez 6 dni w roku pracy dla celów obrony Państwa oraz potrzeb gminy lub gromady, mających związek z tą obroną. Dekret określa osoby, które podlegają temu obowiązkowi, sposób wykonywania pracy, sankcje karne, oraz znosi podatek wojskowy od 1 I 1937.

Kwestję odroczenia służby wojskowej normuje rozp. M. W. R. i O. P. z 10 lipca 1936 (Dz. U. Nr 58, poz. 433) wyd. w por. z M. Spraw Wojsk. Zawiera ono również listę zakładów nauk. krajowych i zagranicznych, których uczniowie są do tego odroczenia uprawnieni.

Dekret P. R. z 22 września 1936 (Dz. U. Nr 72, poz. 515) o służbie pracy młodzieży. Służbę tę ma się pełnić na podstawie zaciągu ochotniczego w „junackich hufcach pracy”, które podlegają ministrowi Spraw Wojsk., przy którym tworzy się „Radę Służby Pracy”. Do Służby Pracy w hufcach junackich można przyjmować młodzież (obojsza płci) w wieku od 18—20 lat; służba trwa zasadniczo dwa lata. Pierwszeństwo co do przyjęcia przysługuje młodzieży bezrobotnej. Hufce tworzą organizację, opartą o zasady dyscypliny i karności. Na czele ich stoi komendant, mianowany z pośród oficerów służby czynnej.

Rozporządzenie ministrów: Spraw. Wojsk., Spraw Wewn., Op. Sp. oraz R. i R. R. z 27 stycznia 1936 (Dz. U. Nr 17, poz. 152) zawiera przepisy wykonawcze do rozp. Pr. Rp. z 24 października 1934 o osobistych świadczeniach wojennych. Czasu wojny dotyczą również: ustawa z 16 kwietnia 1936 (Dz. U. Nr 31, poz. 244) w spr. zmiany ustawy z 1920 r. o pocztach, radiotelegrafach, telegrafach i telefonach w czasie wojny; tekst jednolity został ogłoszony w dwa miesiące później (Dz. U. Nr 51, poz. 367).

Zakwaterowania wojska w czasie pokoju dotyczy rozp. Min. Spraw Wojsk. z 1 kwietnia 1936 (Dz. U. Nr 28, poz. 232) o podziale miejscowości na klasy czynszowe dla obliczania wynagrodzenia za kwatery stałe, dostarczane przez zarządy gmin.

Listę zakładów naukowych wzgl. egzaminów, których ukończenie wzgl. złożenie uprawnia do skróconej służby wojskowej zawiera rozp. Min. Spraw Wojsk. z 4 września 1936 (Dz. U. Nr 71, poz. 514). Dekret z 10 października 1936 (Dz. U. Nr 79, poz. 551) zmienia rozporządzenie Pr. Rzp. z r. 1933 o uposażeniu wojska.

Zarządzenie P. R. z 9 marca 1936 (Dz. U. Nr 20, poz. 165) zarządza pobór rekruta na rok 1936.

Spraw organizacji wojsk, dotyczy rozp. Min. Spraw Wojsk. z 17 listopada 1936 (Dz. U. Nr 88, poz. 618) w spr. wykonania dekretu Pr. Rzp. z 1930 roku o żandarmerii. Ustawa z 9 kwietnia 1936 (Dz. U. Nr 28, poz. 221) luźnie zresztą związaną z tym rozdziałem traktuje o użyciu broni przez wartowników cywilnych będących pod nadzorem Min. Spraw Wojsk.

W przepisach dotyczących Obrony Państwa należałoby jeszcze wymienić dekret P. R. z 21 sierpnia 1936 (Dz. U. Nr 71, poz. 512) o uznaniu półwyspu helskiego za rejon umocniony — oraz również ustawę z 9 lipca 1936 (Dz. U. Nr 55, poz. 397) w sprawie zmiany rozp. P. Rzp. z r. 1927 o granicach Państwa.

Samorząd gospodarczy

Obwieszczenie Min. P. i H. z 17 kwietnia 1936 (Dz. U. Nr 45, Poz. 335) ogłasza tekst jednolity rozp. Pr. Rzp. z 15 lipca 1927 o izbach przemysłowo-handlowych (nowele 1927—1934). Wydane jest ono na podstawie rozp. Pr. Rzp. z 28 grudnia 1934 (Dz. U. Nr 110 poz. 976) wprowadzającego zasadę dekoncentracji do szeregu Przepisów administracyjnych.

Rozp. Min. Roln. i R. R. z 7 kwietnia 1936 (Dz. U. Nr 34, poz. 265) odnosi się do sporządzania i ustalania budżetów izb rolniczych. Budżet zatwierdza Min. Roln. i R. R.

Organizację i zakres działania cechów rzemieślniczych normuje rozp. Min. P. i H. z 20 lutego 1936 (Dz. U. Nr 16, poz. 147).

Należy tu wreszcie wymienić rozp. Rady Min. o przeniesieniu siedziby Izby Rzemieślniczej z Grudziądza do Torunia (Dz. U. Nr 31, poz. 246).

Państwowy Instytut Kultury Wsi

Dekret P. R. z 30 września 1936 (Dz. U. Nr 75, poz. 532) powołuje Państwowy Instytut Kultury Wsi jako organ doradczy i pomocniczy administracji rządowej, mający na celu badanie zagadnień związanych z kulturą wsi, opracowywanie metod jej podniesienia i poradnictwo w zakresie metod pracy. Mamy tu więc do czynienia z tzw. współdziałaniem czynnika obywatelskiego. Prace Instytutu wykonuje Zarząd, Dyrektor Instytutu, Rada Naukowa, składająca się z członków, powoływanych na trzy lata przez Ministra, oraz ze stałych lub dorywczych pracowników naukowych. Instytut podlega Ministrowi Roln. i R. R.

Administracja rolnicza

W dziedzinie reformy rolnej mamy do zanotowania Przede wszystkim szereg normalnych, corocznych aktów w tej

dziejzinie, a więc rozporządzenia Rady Min. z 7 lutego 1936 (Dz. U. Nr 11, poz. 108 i 109) o ustaleniu wykazu imiennego na rok 1936 i o ustaleniu planu parcelacyjnego na rok 1937. Oprócz tego wyszedł w tym roku dekret Prez. Rzplitej z 22 września (Dz. U. Nr 72, poz. 516 oraz rozp. wykonawcze Rady Min. do tego dekretu z 28 września (Dz. U. Nr 74, poz. 527) o ustaleniu nadzwyczajnego wykazu imiennego nieruchomości podlegających wykupowi przymusowemu.

Rozp. Min. Roln. i R. R. z 9 kwietnia 1936 (Dz. U. Nr 28, poz. 233) wprowadza pewne zmiany w rozp. z 7 grudnia 1926 do ustawy o wykonaniu reformy rolnej; w szczególności postanawia, że za grunty rozparcelowane dobrowolnie uważa się obszary, co do których zawarto akty przenoszące prawo własności. Drobną zmianę w rozp. o wykonywaniu ustawy o scalaniu gruntów z 27 sierpnia 1928 wprowadza rozp. Min. Roln. i R. R. oraz Sprawiedl. z 11 maja 1936 (Dz. U. Nr 42, poz. 309).

Tekst jednolity ustawy z 18 marca 1932 o wykupie gruntów podlegających ustawie w przedm. ochrony drobnych dzierżawców rolnych, podaje na podstawie nowel z lat 1932—1935 obw. Min. R. i R. R. z 2 grudnia 1935, (Dz. U. Nr 1, poz. 2).

W związku z przebudową ustroju rolnego wprowadza rozp. Min. Spraw Wewn. z 14 stycznia 1936 (Dz. U. Nr 5, poz. 55), pewne zmiany do rozp. z 28 czerwca 1926 o wykonaniu ustawy o mierniczych przysięgłych.

Ponadto w dziedzinie polityki gospod. roln. mamy tu do zanotowania rozp. Rady Min. z 2 lipca 1936 (Dz. U. Nr 52, poz. 371) o statystyce produkcji rolnej wprowadzające zmianę do rozp. z r. 1932. Zarządy gmin wiejskich i miejskich są obowiązane do przeprowadzania co 5 lat szczegółowego spisu użytków rolnych. Wreszcie warto zaznaczyć, że na podstawie rozp. M. Spraw Wewn. i Sprawiedl. z 19 czerwca (Dz. U. Nr 48, poz. 349) wojewódzkie biura do spraw finansowo rolnych mogą upoważniać swych delegatów powiatowych do pisania podań do władz adm. i sądowych.

Administracja lasowa

Ważnym jest tu dekret Prez. Rzplitej z 30 września 1936 (Dz. U. Nr 75, poz. 533) o państw. gospodarstwie leśnym, wydany na podstawie ustawy o pełnomocnictwach z 2 lipca 1936, który ustanawia zasady prowadzenia państwowego gospodarstwa leśnego pod nazwą „Lasy Państwowe”. Gospodarstwo to nie obejmuje tych lasów, które mają na podstawie ustaw specjalne przeznaczenie, wzgl. tych, które są w zarządzie państw, instytucyj posiadających

odrębną osobowość prawną lub też w zarządzie innych ministrów (niż Min. R. i R. R.).

Ustawa z 14 lipca 1936 (Dz. U. Nr 56, poz. 406) o zalesianiu niektórych nieużytków, wprowadza obowiązek zalesiania nieużytków niestanowiących własności Państwa, jeśli zalesienie jest potrzebne do zabezpieczenia innych gruntów, źródeł, dla przeszkodzenia powstawaniu dzikich potoków, piasków lotnych itd. Nadto Min. Roln. i R. R. może w porozumieniu z Min. Spraw Wojsk, zarządzać zalesienie nieużytków, jeżeli wymaga tego interes obrony Państwa.

Wydziały powiatowe mają obowiązek po zasięgnięciu opinii izby rolniczej opracowania rocznego planu prac zalesieniowych w granicach swoich możliwości finansowych. Plan ten zatwierdza wojewoda, który również rozstrzyga ew. sprzeciwy osób zainteresowanych. Obowiązek dostarczenia robocizny ciąży na właścicielu nieużytków.

Należy tu wymienić wreszcie rozp. Min. Roln. i R. R. z 5 maja 1936 (Dz. U. Nr 42, poz. 308) o pasaniu inwentarza i zbieraniu ściółki w lasach państw.

Hodowla zwierząt.

Sprawy wyścigów konnych nowelizuje ustawa z 14 lipca 1936 (Dz. U. Nr 56 poz. 408). Na podstawie tej ustawy ogłosił Min. Roln. i R. R. obw. z 17 września 1936 (Dz. U. Nr 79, poz. 552) jednolity tekst ustawy o wyścigach konnych. Obwieszczenie to nie wyszczególnia dokładnie przepisów, które zostały uwzględnione przy układaniu tekstu jednolitego. Ponadto tekst jednol. nie obejmuje przepisów przejściowych z art. 2 pow. noweli. Rozp. Min. Roln. i R. R. z 20 lipca 1936 (Dz. U. Nr 61, poz. 449) wyd. w por. z Min. Spraw Wojsk traktuje o uznaniu pewnych ras i typów koni za nieodpowiednie pod względem hodowlanym dla niektórych obszarów Państwa.

Szereg rozporządzeń Min. R. i R. R. dotyczy wprowadzenia w życie na pewnych obszarach Państwa niektórych postanowień ustawy z 1934 r. o nadzorze nad hodowlą bydła, trzody chlewnej i owiec (Dz. U. Nr 5, poz. 54, Nr 26, poz. 211, Nr 61, poz. 450).

Łowiectwo i rybołówstwo

Ochrona niektórych zwierząt łownych znalazła swój wyraz w kilku rozporządzeniach Min. Roln. i R. R. (Dz. U. Nr 13, poz. 126, Nr. 49, poz. 355, Nr 91, poz. 639). W szczególności zaliczono do zwierząt łownych muflony (Dz. U. Nr 91, poz. 638). Rozporzą-

dzenie z 24 września (Dz. U. Nr 74, poz. 530) dotyczy ochrony jesiotrów łososi i troci w Wiśle i jej dopływach.

Ochrona przyrody

Rozporządzenie Min. W. R. i O. P. z 14 listopada 1936 (Dz. U. Nr 94, poz. 660) wyd. w por. z Min. Roln. i R. R. na podstawie art. 13 ustawy o ochronie przyrody z 1934 r. ustanawia Państwową Radę Ochrony Przyrody, jako organ doradczy państw, władz administracyjnych. Mamy tu więc „współdziałanie czynnika obywatelskiego”, powoływanego na okres 6 lat przez Min. W. R. i O. P. w por. z Min. Roln. i R. R. Rozporządzenie normuje organizację Rady wprowadzając jako stałe czynne organy Stały Wydział i oddziały, oraz szczegółowy zakres działania (§ 12) przy czym wymienia m. i. inicjowanie badań, komunikowanie spostrzeżeń o skuteczności i celowości rozporządzeń i zarządzeń wydawanych przez władze w zakresie ochrony przyrody itd.

Wywłaszczenie

Ustawa z 9 kwietnia 1936 (Dz. U. Nr 28, poz. 219) o uregulowaniu stanu prawnego niektórych gruntów wywłaszczonych na cele obrony Państwa, dotyczy gruntów, wywłaszczonych na te cele przez b. władze rosyjskie do końca 1915 roku. Grunty te, o ile cena szacunkowa nie została w całości wpłacona, a grunt nie został objęty w posiadanie przez Państwo Polskie, mogą być przez Min. Spraw Wojsk, uznane za zbędne dla tych celów i mogą być zwrócone właścicielom wzgl. ich następcom prawnym.

Polityka gospodarcza

Stały fundusz przemysłowy utworzony w b. Galicji w r. 1887 został przemianowany rozporządzeniem Min. Spraw Wewn. z 13 maja 1936 (Dz. U. Nr 42, poz. 311) na „Małopolski Fundusz Przemysłowy”. Ma on na celu zasilanie kredytem obrotowym rzemiosła, pracy chałupniczej, przemysłu ludowego i domowego na terenie województw Małopolski. Administrację tego funduszu sprawuje Bank Gospodarstwa Krajowego.

Dekret P. R. z 25 listopada 1936 (Dz. U. Nr 88, poz. 614) o popieraniu ruchu inwestycyjnego na obszarze województw wschodnich przewiduje ulgi w podatku dochodowym dla osób zakładających lub ulepszających przedsiębiorstwa przemysłowe, żeglugi itd. i dla osób przeprowadzających ulepszenia w gospodarstwach rolnych.

Rozporządzenie Rady Min. z 8 kwietnia 1936 (Dz. U. Nr 33, poz. 254) w sprawie statystyki cen nakłada na właścicieli i zarząd-

ców przedsiębiorstw przemysłowych i handlowych obowiązek dostarczania na żądanie Głównego Urzędu Statystycznego sprawozdań statystycznych co do cen sprzedażnych wytworów produkowanych wzgl. artykułów handlu.

Rozp. Min. Spraw Wewn. z 10 grudnia 1936 (Dz. U. Nr 92, poz. 641) przedłuża moc obow. rozp. z 1929 r. o regulowaniu cen przedmiotów powszedniego użytku do końca roku 1938.

Rozporządzenie Min. Spraw Wewn. z 20 stycznia 1936 (Dz. U. Nr 6, poz. 63) wydane w por. z Min. Przem. i Handlu, Roln. i R. R. oraz Skarbu o przemiale pszenicy i żyta zakazuje używania w zakładach przemysłowych do przerobu i wypieku mąki nieodpowiadającej standartom giełd krajowych.

Przemysłu naftowego o dotyczą: dekret Prez. Rzp. z 14 stycznia 1936 (Dz. U. Nr 3, poz. 17) o zmianie ustawy z 1932 r. w sprawie regulowania stosunków w przemyśle naftowym — oraz ogłoszony w dwa tygodnie później tekst jednolity tejże ustawy (Dz. U. Nr 7, poz. 83). Ponadto rozp. Min. Przem. i Handlu z 30 stycznia 1936 (Dz. U. Nr 10, poz. 99) o organizacji przymusowej „Polski Eksport Naftowy” i rozp. tegoż ministra z 26 lutego (Dz. U. Nr 18, poz. 154) o Funduszu Popierania Wiertnictwa Naftowego.

Przedsiębiorstw państwowych dotyczą trzy ustawy z 2 kwietnia 1936 (Dz. U. Nr 26, poz. 208, 209 i 210) o finansowaniu państwowych inwestycji wodnych, o zaciągnięciu pożyczek na cele inwestycyjne przedsiębiorstwa Polskie Koleje Państwowe i przedsiębiorstwa Polska Poczta, Telegraf i Telefon. Ponadto należy tu wymienić rozporządzenie Rady Min. z 26 sierpnia 1936 (Dz. U. Nr 67, poz. 489) o zmianie rozporządzeń Rady Ministrów z 18 czerwca 1928 i z 11 kwietnia 1930 dotyczących wydzielania z administracji państwowej przedsiębiorstwa państwowego pod nazwą: „Państwowe Zakłady Przemysłowo-Zbożowe”.

Prawo przemysłowe

W zakresie administracji przemysłu i handlu rok 1936 zaznaczył się przede wszystkim unormowaniem spraw związanych z handlem i ubojem zwierząt gospodarskich. Podstawę stanowi tu ustawa z 17 kwietnia 1936 (Dz. U. Nr 29, poz. 237) o uboju zwierząt gospodarskich w rzeźniach wprowadzająca zasady humanitarnego uboju oraz ograniczająca ubój rytualny do granic rzeczywistej potrzeby — oraz szereg rozporządzeń Min. Roln. i R. R.: dwa z 26 sierpnia (wydane w porozumieniu z Min. Przem. i Handlu, Spraw Wewn. oraz W. R. i O. P., Dz. U. Nr 70, poz. 503 i 504) o uboju zwierząt gospodarskich i o sposo-

bach i warunkach uboju rytualnego zwierząt gospodarskich, następnie rozporządzenie z 5 września (Dz. U. Nr 70, poz. 505) o warunkach obrotu mięsem pochodzącym z uboju rytualnego.

Specjalnie sprawami obrotu zwierzętami gospodarskimi i mięsem zajmują się nast. rozporządzenia Min. Przem. i Handlu wydane w por. z interes. Ministrami: rozporządzenie z 4 sierpnia (Dz. U. Nr 64, poz. 462) w sprawie targowisk; z 26 sierpnia (Dz. U. Nr 71, poz. 513) o ważeniu bydła rogatego, trzody chlewnej i owiec sprzedawanych na targowiskach; z 26 lutego (Dz. U. Nr 19, poz. 160) o powołaniu komisji nadzorczych nad obrotem zwierzętami gospodarskimi i drobiem oraz nad hurtowym obrotem mięsa, tudzież nad organizacją targowisk; z 26 lutego (Dz. U. Nr 19, poz. 161) o notowaniach cen i rejestracji umów sprzedaży zwierząt gospodarskich i mięsa. Ponadto: rozp. Min. Opieki Społ. z 3 lipca (Dz. U. Nr 56, poz. 409) w sprawie zmiany rozporządzenia Min. Spraw Wewn. z 1932 r. o dozorze nad mięsem i przetworami mięsnymi — i rozp. tegoż Ministra z 10 grudnia (Dz. U. Nr 92, poz. 643) o dozorze nad mięsem i przetworami mięsnymi.

Druga większa grupa przepisów obejmuje mleczarstwo. Podstawę stanowi tu ustawa z 22 kwietnia 1936 (Dz. U. Nr 35, poz. 272) o mleczarstwie. W wykonaniu jej wydał Min. Roln. i R. R. szereg rozporządzeń: dwa z 15 października (Dz. U. Nr 82, poz. 568 i 569) wyd. w por. z M. Przem. i Handlu o pomieszczeniach i urządzeniach zakładów mleczarskich oraz o zawodowym przygotowaniu kierowników tych zakładów, i drugie o wywozie masła zagranicę, — oraz rozporządzenie z 26 października (Dz. U. Nr 83, poz. 577) o wyłączeniu niektórych zakładów mleczarskich z pod działania ustawy o mleczarstwie.

Z innych dziedzin należy wymienić: dekret Prez. Rzp. z 14 stycznia 1936 (Dz. U. Nr 3, poz. 16) o przedsiębiorstwach zbierania i udzielania informacji o stosunkach gospodarczych (i rozporządzenie wykonawcze Min. Przem. i Handlu z 25 lipca, Dz. U. Nr 60, poz. 441), który pozwala prowadzić te przedsiębiorstwa tylko na podstawie imiennej i nieprzenośnej koncesji Min. Przem. i Handlu, — rozp. Min. Przem. i Handlu z 23 czerwca (Dz. U. Nr 49, poz. 356) o uzupełnieniu listy rzemiosł, — rozp. Min. Opieki Społ. z 22 lipca (Dz. U. Nr 61, poz. 401) o dozorze nad wyrobem i obiegiem środków kosmetycznych.

Należy tu wreszcie wymienić następujące rozporządzenia Min. Przem. i Handlu: o zmianie rozp. o państw. cechach probierczych (cechy zegarkowe, Dz. U. Nr 41, poz. 306) o częściowej zmianie rozporządzenia o opłatach za legalizację narzędzi mierniczych (Dz. U. Nr 64, poz. 463) oraz rozp. o zezwoleniu przetwórciom beko-

nów na stosowanie wag z podziałkami wywzorcowanymi w jednostkach miar systemu angielskiego (Dz. U. Nr 43, poz. 321).

Kompetencja władz w sprawach przemysłowych uległa dalszej koncentracji. I tak: przysługujące dotąd Ministrowi Spraw Wewn. uprawnienie badania urządzeń wodociągowych przed oddaniem ich do użytku publicznego w miastach liczących ponad 25 tysięcy mieszkańców i uprawnienia tegoż ministra w zakresie badania urządzeń kanalizacyjnych, zostały przekazane wojewódzkim władzom admin. og. (rozporządzenie Min. Spraw. Wewn. z 9 Września, Dz. U. Nr 70, poz. 506 i 507).

Prawo budowlane i rozbudowa miast

W tej dziedzinie mamy do zanotowania dwie ważne pozycje: dekret Prez. Rzp. z 14 stycznia 1936 (Dz. U. Nr 3, poz. 9) nowelizujący rozp. Prez. Rzp. z 22 kwietnia 1927 o rozbudowie miast; tekst jednolity tego rozporządzenia ukazał się w miesiącu Później (Dz. U. Nr 10, poz. 107) — oraz obszerną ustawę z 14 lipca 1936 (Dz. U. Nr 56, poz. 405) o zmianie rozp. Prez. Rzp. z 16 lutego 1928 o prawie budowlanym i zabudowaniu osiedli, z rozp. wykonawczym Min. Spraw. Wewn. z 13 października (Dz. U. Nr 85, poz. 594) o sposobie opracowania planów zabudowania. Obie ustawy wprowadzają w tych dziedzinach szereg ważnych zmian.

Wyliczyć należy poza tym: rozp. Min. Przem. i Handlu w sprawie utworzenia komisji egzaminów mistrzowskich przy szkołach mistrzów budowlanych i szkołach mistrzów rzemiosł budowlanych, zawierające regulamin komisji egzaminacyjnych, oraz następujące rozporz. Min. Spraw Wewn.: o zasięganu opinii w sprawie odpowiedzialności osób uprawnionych do kierowania robotami budowlanymi (Dz. U. Nr 83, poz. 573) o egzaminach pow. osób (Dz. U. Nr 78, poz. 545), o komisji kwalifikacyjnej do stwierdzenia ich Praktycznej umiejętności fachowej (Dz. U. Nr 89, poz. 622) i o odjęciu uprawnień organom samorządu terytorialnego w zakresie nadzoru policyjno-budowlanego w niektórych powiatach.

Administracja morska

Krótki dekret z 3 listopada 1936 (Dz. U. Nr 84, poz. 586) o regulowaniu połowów ryb morskich upoważnia Min. Przem. i Handlu do wydawania rozporządzeń dotyczących zakazu połowów i przywozu ryb względnie ograniczeń ich przywozu — oraz zawiera sankcję karną za przekroczenie takich rozporządzeń.

Ustawa z 9 kwietnia 1936 (Dz. U. Nr 28, poz. 220) pozwala na wywłaszczenie na cele budowy portów i innych urządzeń morskich.

Należą tu dalej następujące rozporządzenia Min. Przem. i Handlu: z 24 lipca (Dz. U. Nr 65, poz. 480), które ustala granicę terytorialną morskiego portu handlowego w Gdyni, następnie z 20 sierpnia (Dz. U. Nr 73, poz. 521) zawierające przepisy o badaniu stanu zdrowia osób zatrudnionych na polskich morskich statkach handlowych, wreszcie z 23 kwietnia (Dz. U. Nr 39, poz. 295), które mówi o wykonaniu ustawy z 15 marca 1934 o morskich opłatach portowych.

Komunikacja drogowa

Postulat motoryzacji kraju znajduje w tym roku wyraz w kilku przepisach: i tak dekret Prez. Rzplitej z 7 maja 1936 (Dz. U. Nr 39, poz. 294) wprowadza ulgi podatkowe dla nabywców pojazdów mechanicznych, rozp. Rady Min. z 23 listopada (Dz. U. Nr 86, poz. 619) ulgi w opłatach od pojazdów mechanicznych na rzecz Państwowego Funduszu Drogowego. Co do *ruchu* pojazdów mechanicznych wprowadza szereg zmian rozp. Min. Komunik. i Min. Spraw Wewn. w porozumieniu z Min. Spraw Wojskowych z 20 października (Dz. U. Nr 85, poz. 596); ponadto rozp. Min. Kom. i Min. Spraw Wewn. z 22 maja (Dz. U. Nr 42, poz. 312) normuje sprawę rejestracji i używania na drogach publicznych rowerów.

Należy tu wreszcie wymienić rozp. Min. Kom. z 11 grudnia (Dz. U. Nr 93, poz. 654) o zmianie rozp. z 1932 r. w sprawie wykonania ustawy o zarobkowym przewozie osób i towarów pojazdami mechanicznymi.

Lotnictwo

Rozp. Min. Spraw Wewn. z 2 marca 1936 (Dz. U. Nr 21, poz. 173), wydane w porozumieniu z Min. Skarbu i Min. Spraw Wojskowych o wyznaczeniu miejsc przelotu granic Państwa przez statki powietrzne.

Kolej, poczta, telegraf, telefon i radio

Ustawa z 9 kwietnia 1936 (Dz. U. Nr 29, poz. 234) normuje wydawanie przez Min. Komunikacji Dziennika Taryf i Zarządzeń Kolejowych uchylając dawniejsze rozp. Prez. Rp. z 1928 r.

Rozp. Min. Poczt i Tel. z 21 sierpnia 1936 (Dz. U. Nr 68, poz. 494) pozwala przyjmować listy polecane oraz listy i paczki z podaną wartością dla zagranicy tylko w stanie otwartym.

Regulamin przewozu przesyłek towarowych na kolejach żelaznych uległ dwukrotnej zmianie (Dz. U. Nr. 49, poz. 357 i Nr 88 poz. 617).

Rozp. Min. Poczt i Tel. z 1 października 1936 (Dz. U. Nr 78, poz. 548) dotyczy radiofonicznych urządzeń odbiorczych, rozp. zaś

z 27 lutego (Dz. U. Nr 20, poz. 166) zmienia rozp. o prywatnych urządzeniach telefonicznych i telegraficznych.

Wreszcie należy tu wymienić rozp. Min. P. i H. o składaniu kaucji przez biura podróży (Dz. U. Nr 5, poz. 46).

Rozp. Min. Sprawiedliwości z 27 czerwca 1936 (Dz. U. Nr 49, poz. 358), wydane w porozumieniu z Min. Pocz. i Tel. normuje sprawę sporządzania protestów weksli przez urzędy i agencje pocztowe.

Przepisy sanitarne

Rozp. Min. Opieki Społ. z 17 marca 1936 (Dz. U. Nr 28, poz. 229), wydane w wykonaniu ustawy z 21 lutego 1935 o pielęgniarstwie, dotyczy spraw rejestracji, badania pielęgniarek oraz dokładny program szkół, kursów i egzaminów pielęgniarских.

Rozp. Min. Op. Społ. z 9 maja 1936 (Dz. U. Nr 44, poz. 327) o zakładach kąpielowych, zawiera szczegółowe przepisy obowiązujące we wszystkich zakładach kąpielowych, przeznaczonych do publicznego użytku, zarówno co do ich urządzenia jak i obsługi.

Obwieszczenie Min. Op. Społ. z 9 maja 1936 (Dz. U. Nr 45, poz. 336) ogłasza jednolity tekst rozp. Prez. Rp. z 10 czerwca 1927 o Państw. Zakładzie Higieny (w brzmieniu nowel od 1928—1934 roku).

Na podstawie ustawy o zapobieganiu chorobom zakaźnym wprowadził Min. Op. Społ. obowiązek zgłaszania na niektórych terytoriach zachorowań na grypę (Dz. U. Nr 13, poz. 117). — Rozp. Min. Op. Społ. z 25 lutego 1936 (Dz. U. Nr 22, poz. 183) wprowadza przymusowe bezpłatne szczepienie ochronne przeciw błonicy, obejmujące dzieci do lat 10 wgl., w przypadku epidemii, do lat 15. Przeprowadzenie szczepienia zarządza wojewódzka władza admin. ogólnej.

Ponadto należy tu zaznaczyć zmianę przepisów o barwieniu artykułów żywności i przedmiotów użytku (rozp. M. O. Sp., Dz. U. Nr 67, poz. 490) oraz w dziedzinie weterynarii rozp. Min. R. i R. o zmianie rozp. wykonawczego do rozp. Pr. Rp. o zwalczaniu zaraźliwych chorób zwierzęcych (Dz. U. Nr 50, poz. 360).

Izby lekarskie

Postępowanie dyscyplinarne izb lekarskich zostało unormowane rozp. Min. O. Sp. z 7 kwietnia 1936, wyd. w por. z Min. Sprawiedliwości (Dz. U. Nr 29, poz. 239 i sprost. Nr 39, poz. 299).

Ubezpieczenia społeczne

Dekret P. R. z 14 stycznia 1936 (Dz. U. Nr 3, poz. 24) wprowadza czasowe obniżenie składek za ubezpieczenie emerytalne robotników i pracowników umysłowych oraz za ubezpieczenie od wypadków i chorób zawodowych. Obniżenie to zostaje wprowadzone na czas od 1 lutego 1936 do 31 grudnia 1937. Szczegóły precyzują rozporządzenia wykonawcze Min. O. Sp.: z 24 stycznia (Dz. U. Nr 15, poz. 142), z 23 czerwca (Dz. U. Nr 51 poz. 365), oraz rozp. z 18 sierpnia (Dz. U. Nr 70 poz. 501).

Rozp. Min. O. Sp. z 7 lutego 1936 (Dz. U. Nr 13, poz. 118) wydane na podstawie art. 314 ust. o ubezpieczeniu społecznym z 1933 r. o wysokości kwoty zasadniczej rent ubezpieczenia emerytalnego robotników w latach 1934, 1935 i 1936, ustala tę kwotę na 15 złotych.

Rozp. M. O. Sp. z 3 lutego 1936 (Dz. U. Nr 13 poz. 116) traktuje o kontynuowaniu ubezpieczenia przez osoby, które przed wejściem w życie ustawy o ubezpieczeniu społ. z r. 1933 były ubezpieczone w Ubezpieczalni Kraj. w Poznaniu na zas. ks. IV ordynacji ubezpieczeniowej z 1911 r.

Rozp. Rady Min. z 7 lutego 1936, (Dz. U. Nr 19, poz. 157) normuje uprawnienia b. członków austr. Instytutu Zaopatrzenia oraz uprawnienia długoletnich robotników zakładów wojskowych na obszarze wojew. poznańskiego i pomorskiego. O uprawnieniu do zaopatrzenia orzeka Minister Spraw Wojsk.

W dziedzinie ubezpieczenia od wypadków drobnych producentów rolnych i ich rodzin na obszarze woj. poznańskiego, pomorskiego oraz górnośl. części woj. śląskiego należy zanotować zmianę § 12 ust. 3 rozp. Rady Min. z r. 1933 (rozp. z 25 lipca 1936, Dz. U. Nr 59, poz. 435).

Nowy załącznik ustalający okręgi i siedziby ubezpieczalni społ. ogłosiło rozp. M. O. Sp. z 10 grudnia (Dz. U. Nr 92, poz. 642).

Dekret P. R. z 14 stycznia 1936 (Dz. U. Nr 3, poz. 25) zmienia postanowienia art. 36 ustawy z 1924 r. o zabezpieczeniu na wypadek bezrobocia, wprowadzając pewne ulgi dla płatników zalegających z wkładkami. Ponadto rozp. Min. O. Sp. z 26 listopada (Dz. U. Nr 90, poz. 628) zmniejsza czasowo (do dnia 31 marca 1937) liczbę dni pracy, uważanych za tydzień podlegania obowiązkowi zabezpieczenia na wypadek bezrobocia, do dni czterech, w stosunku do niektórych kategorii robotników sezonowych.

Rozp. Rady Min. z 7 listopada 1936 (Dz. U. Nr 86, poz. 602) reguluje zabezpieczenie na wypadek bezrobocia niektórych kategorii robotników, zatrudnionych w przedsiębiorstwach i zakładach pracy państwowych i samorządowych.

Prawo pracy

Ustawa z 9 kwietnia 1936 (Dz. U. Nr 28, poz. 222) nowelizuje Ustawę z 1919 O; czasie pracy w przemyśle i handlu, przyznając pracownikowi prawo do wynagrodzenia za pracę w godzinach nadliczbowych również w tym wypadku, gdy pracodawca nie uzyskał zezwolenia na przedłużenie czasu pracy.

Opieka społeczna

Dekret P. R. z 14 stycznia 1936 (Dz. U. Nr 3, poz. 18) zmienia § 15 ustawy z 2 lipca 1900 (Zb. u. pr. str. 264) o wychowaniu zapobiegawczym nieletnich.

Rozp. M. O. Sp. z 17 stycznia 1936 (Dz. U. Nr 6, poz. 61) wprowadza zmiany do rozp. z r. 1927 o kwalifikacjach kierowników zakładów opiekuńczych.

Wyznania religijne

Rok 1936 przynosi w dziedzinie autonomii wyznaniowej szereg ustaw o znaczeniu zasadniczym. Zgodnie z art. 115 Konstytucji ustalono w drodze ustawodawczej stosunek Państwa do kilku wyznań, Pozostawiając im szeroką autonomię w ramach związków samoistnych, niezależnionych od zagranicy. Są to:

dekret P. R. z 25 listopada 1936 (Dz. U. Nr 88, poz. 613) o stosunku Państwa do Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego w Rzeczypospolitej Polskiej — oraz rozp. Rady Min. z 17 grudnia (Dz. U. Nr 94, poz. 659) o uznaniu Zasadniczego Prawa Wewnętrzznego Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego w Rzplitej Polskiej,

ustawa z 21 kwietnia 1936 (Dz. U. Nr 30, poz. 240), o stosunku Państwa do Muzułmańskiego Związku Religijnego w R. p., oraz rozp. Rady Min. z 26 sierpnia (Dz. U. Nr 72, poz. 517) o uznaniu Statutu Muzułmańskiego Związku Religijnego w R. p. — oraz

ustawa z 21 kwietnia 1936 (Dz. U. Nr 30, poz. 241) o stosunku Państwa do Karaïmskiego Związku Religijnego w R- P-, oraz rozp. Rady Min. z 26 sierpnia (Dz. U. Nr 72, poz. 518) o uznaniu Statutu Karaïmskiego Związku Religijnego w R. P.

Ponadto należy tu zanotować rozp. Min. W. R. i O. P. z 7 lipca 1936 (Dz. U. Nr 57, poz. 418) i w sprawie regulaminu wyborczego dla wyboru organów gmin wyznaniowych żydowskich na obszarze Rzplitej z wyj. wojew. śląskiego.

Szkolnictwo i oświata

Należy tu zanotować następujące rozporządzenia Min. W. R. i O. P.: z 21 kwietnia 1936 (Dz. U. Nr 38, poz. 290) o sposobie postępowania habilitacyjnego w państwach, szkołach akademickich, z 23 kwietnia (Dz. U. Nr 34, poz. 270) o zmianie rozp. o podziale okręgów szkolnych na obwody szkolne i z 10 września (Dz. U. Nr 81, poz. 557), o prywatnych szkołach oraz zakładach naukowych i wychowawczych, zmieniające dawniejsze rozporządzenie z r. 1932. — Ponadto rozp. Rady Min. z 11 stycznia (Dz. U. Nr 5, poz. 45) o przekazaniu Tow. Popierania Budowy Szkół Powsz. czynności związanych z zarządzeniem b. Funduszu Szkolnego Krajowego Król. Galicji... itd. — Szereg rozporządzeń Min. W. R. i O. P. odnosi się do zwinienia wzgl. utworzenia niektórych katedr i zakładów naukowych w szkołach akademickich (Dz. U. Nr 5 poz. 53, Nr 25 poz. 205, Nr 52 poz. 380, Nr 88 poz. 615, Nr 92 poz. 640).

Rozp. Min. W. R. i O. P. wprowadza zmianę w rozp. z 1934 r. o bezpłatnym dostarczaniu druków dla celów bibliotecznych i urzędowej rejestracji.

Należy tu wreszcie wymienić ustawę z 4 stycznia 1936 (Dz. U. Nr 4, poz. 27) o utworzeniu Muzeum Józefa Piłsudskiego w Belwederze, jakkolwiek muzeum to podpada pod zakres działania Min. Spr. Wojsk.

Zaopatrzenie osób szczeg. zasłużonych w walkach o niepodległość oraz zaopatrzenie byłych skazańców politycznych

Dekret P. R. z 13 stycznia 1936 (Dz. U. Nr 3, poz. 8) wprowadza zaopatrzenie osób szczególnie zasłużonych w walkach o niepodległość Państwa Polskiego. Dekret określa zakres osób uprawnionych, wysokość zaopatrzenia oraz tryb postępowania. Rozporządzenia wykonawcze Min. Skarbu, wyd. w por. z Prezesem Rady Min., Min.: Spr. Wewn., Spr. Wojsk. i Op. Sp. z 22 maja (Dz. U. Nr 41, poz. 305) i rozp. Min. O. Sp. z 30 maja (Dz. U. Nr 46, poz. 337) do art. 5 ust. 1 pow. dekretu.

Dekret P. R. z 15 maja 1936 (Dz. U. Nr 41, poz. 303) zmienia niektóre przepisy dotyczące zaopatrzenia byłych skazańców politycznych.

Groby i cmentarze wojenne

Rozp. wykon. Min. Spr. Wewn. z 23 października 1936 (Dz. U. Nr 85, poz. 595) do ustawy z r. 1933 o grobach i cmentarzach wojennych.

Stowarzyszenia

Stowarzyszenia: „Polski Biały Krzyż” i „Związek Harcerstwa Polskiego” zostały uznane za stowarzyszenia wyższej użyteczności (rozp. Rady Min. z 17 stycznia, Dz. U. Nr 7, poz. 80 i rozp. z 8 kwietnia, Dz. U. Nr 28, poz. 228).

Broń

Rozp. Min. Spr. Wewn., Min. Spr. Wojsk. i Min. P. i H. z 27 stycznia 1936 (Dz. U. Nr 10, poz. 96) o broni białej i o ograniczeniach handlu bronią rozciąga przepisy prawa o broni na broń białą ukrytą w przedmiotach nie mających wyglądu broni, (kastety, boksery) oraz zakazuje handlu bronią tego rodzaju jak również handlu pistoletami z kolbą dodatkową; ponadto zakazuje noszenia sztyletów itp. o długości ostrza ponad 10 cm.

Prawo administracyjne międzynarodowe

W dziedzinie tej należy zanotować przede wszystkim dekret P. R. z 14 stycznia 1936 (Dz. U. Nr 3, poz. 22) o ochronie interesów Państwa Polskiego i jego obywateli w stosunkach międzynarodowych. Chodzi tu o tzw. prawo odwetowe. Jeżeli państwo obce wydaje przepisy prawne, które narażają na uszczerbek interesy materialne Państwa Polskiego lub jego obywateli, mogą być wydane zarządzenia ochronne. Przedmiot i zakres tych zarządzeń określają rozporządzenia Rady Ministrów.

Ustawa z 14 lipca 1936 (Dz. U. Nr 56, poz. 404) o paszportach oraz rozp. wykon. Min. Spr. Wewn. z 12 sierpnia (Dz. U. Nr 63, poz. 461) normują sprawy paszportów dla obywateli polskich jako dokumentów obowiązkowych przy przekraczaniu granicy, w szczególności rodzaje paszportów, sposób ich uzyskania, okres ważności, opłaty oraz właściwość władz.

Ustawa z 9 kwietnia 1936 (Dz. U. Nr 34, poz. 261) o odznaczeniach cudzoziemskich i rozporządzenie wykon. Min. Spr. Zagr. z 1 maja (Dz. U. Nr 34, poz. 271) wprowadza zakaz przyjmowania odznaczeń cudzoziemskich bez zezwolenia Prezydenta Rzeczypospolitej. Obywatele, którzy uzyskali takie odznaczenia dawniej, zachowują prawo do nich jeśli uzyskają zezwolenie do dnia 1 lipca 1937. Rozporządzenie wykonawcze określa pojęcie odznaczenia cudzoziemskiego oraz tryb postępowania przy staraniu się o pozwolenie.

*Doc**.Dr**Marian Zimmermann (Lwów)*